L. W. 38684/78.

Alegat 39.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia fundacyi stypendyjnej pod nazwą: „fundacya krajowej wystawy rolniczej i przemysłowej we Lwowie z r. 1877.“

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 24. Sierpnia 1877 wydał Wys. Sejm w załatwieniu petycyi komitetu krajowej wystawy rolniczej i przemysłowej uchwałę treści następującej:

I. „Komitetowi wystawy krajowej udziela się dodatkowa subwencya jednorazowa na cele wystawy w kwocie 6000 zł. w. a.“

II. „Suma ta ma być zwróconą w całości lub w części, o ileby zyski z wystawy przewyższyły wydatki.“

III. „Suma ta ma być wstawioną jako kredyt dodatkowy na rok 1877.“

Była to już druga z rzędu subwencya na cele wystawy krajowej, gdyż uchwałą z dnia 26. Kwietnia 1876 Wysoki Sejm wyznaczył był komitetowi wystawy krajowej subwencyę jednorazową w kwocie 5000 zł. w. a. z zastrzeżeniem zwrotu w całości lub w części, o ileby zyski z wystawy przewyższały wydatki. Tym sposobem przyznał Wys. Sejm komitetowi wystawy na cele wystawy ogółem 11.000 zł. w. a., z których Wydział krajowy, jak już miał zaszczyt podać do wiadomości Wys. Sejmu w sprawozdaniu z czynności swych za czas od 1. Stycznia 1876 do 30. Kwietnia 1877 str. 19. w ciągu roku 1876. i 1877. wypłacił komitetowi wystawy na mocy uchwały Wys. Sejmu z dnia 21. Kwietnia 1876. r. 5.000 zł. w. a.

Spełniając polecenie Wys. Sejmu z dnia 24. Sierpnia 1877, zaasygnował Wydział krajowy komitetowi wystawy rozporządzeniem z dnia 31. Sierpnia 1877 l. 27805 dalszy zasiłek w kwocie 6000 zł. w. a. Zasiłku tego jednakże komitet wcale nie podniósł, gdyż jak wiadomo, finansowe rezultaty krajowej wystawy rolniczo-przemysłowej prześcignęły nawet najśmielsze oczekiwania. Po ostatecznem zamknięciu rachunków nadwyżka dochodów, do której zaliczono także i drugą niepodniesioną subwencyę z funduszu krajowego wynosi 17.750 zł. w. a.

Za ten świetny rezultat wystawy krajowej, której skutki zbawienne niewątpliwie już w najbliższej przyszłości objawią się we wszystkich gałęziach naszego przemysłu, należy się wdzięczne uznanie komitetowi. Cały kraj uznał tę zasługę a Wydział krajowy

przyłączając się do głosu ogółu, wyraził imieniem kraju swoje uznanie w pismie wystosowanem do przewodniczącego komitetu Jego Excelencyi Włodzimierza hr. Dzieduszyckiego •/.

•/. Po zamknięciu rachunku wystawy, komitet wziął pod uwagę kwestyę, na jaki cel użyć należy nadwyżki dochodów i chcąc po pierwszej wystawie krajowej zostawić pamiątkę trwałą a przytem produkcyjną, powziął na posiedzeniu z dnia 17. Lutego 1878 następującą uchwałę:

„Zwrócić kasie krajowej całą przez Wysoki Sejm na cele wystawy krajowej przyznaną subwencyę w wysokości 11.000 zł., a podniósłszy tę sumę przez dodatek z funduszów wystawy w wysokości 3.000 zł. do łącznej kwoty 14.000 zł., wnieść do Wysokiego Wydziału krajowego gorącą prośbę, by raczył u Wys. Sejmu wyjednać, ażeby z całej tej kwoty stypendja: „Fundacyi wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej z r. 1877" dla tych rzemieślników i przemysłowców krajowych utworzone były, którzy już zawodowo w kraju wykształceni, wiedzę swą i naukę za granicą uzupełnić pragną.

Do tej prośby załączył komitet wystawy: tak podniesioną pierwszą subwencyę krajową 5000 zł. jak własny dodatek 3000 zł. w listach zastawnych pięcioprocentowych imiennej wartości 9300 zł. oraz w dopełniającej książeczce galicyjskiej kasy oszczędności na 40 zł. 75 ct.

Uzasadniając swoją propozycyę, komitet podnosi przedewszystkiem, że przystępując do urządzenia wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej, nie uważał samej wystawy za cel ostateczny, lecz za jeden z środków dozwalających zbadać stan produkcyi krajowej i z porównania tego stanu z siłami produkcyjnemi wyprowadzić wniosek, gdzie, w jakim kierunku i w jaki sposób produkcyę krajową wspierać należy. Wystawa krajowa przekonała zdaniem komitetu, które pewnie cały kraj podziela, że jakkolwiek przemysł i rękodzielnictwo w porównaniu z stosunkami krajów zachodnich, u nas prawie na niskim stopniu się znajdują, mimo to posiadają dość sił produkcyjnych, które tylko wydoskonalić potrzeba, ażeby stały się trwałą podstawą rozwoju, że jednem słowem kraj nasz wytwarzać może własnemi siłami i z własnego materyału wiele płodów przemysłu i rękodzielnictwa, które dotąd ze szkodą dla gospodarstwa krajowego z zagranicy sprowadzane bywają.

Kraj nasz, jak słusznie podnosi komitet nie podaje dotąd dostatecznych środków należytego wykształcenia najważniejszemu z czynników każdej produkcyi t. j. samemu producentowi w zawodzie przemysłowym a przedewszystkiem rękodzielniczym. Kiedy do wykształcenia się w innych zawodach ludzie pracy uzyskać mogą pomoc materyalną w dość licznych, chociaż nie zawsze wystarczających stypendyach, z których tak w kraju jak i przy dalszem kształceniu się za granicą korzystać można — rękodzielnik choćby najzdolniejszy od czasu zniesienia instytucyi cechów, nie ma żadnej pomocy przy fachowem kształceniu się w swoim zawodzie za granicą. Dopóki ta instytucya istniała, rzemieślnik zdolniejszy mógł łatwiej dostać się za granicę i z wędrówki swojej odnosił korzyści. Wędrówka taka stała się niejako regułą dla rzemieślników zdolniejszych a cechy popierały ten zwyczaj, utrzymując gospody, które rzemieślnikom wędrówkę odbywającym, dawały przytułek i umieszczenie. — Rzemieślnik pracując w ten sposób u różnych majstrów, rozszerzał swoje wiadomości i poznawał różne ulepszenia postępowe, różne środki produkcyi i zbytu a wracając potem do kraju z wzbogaconym zakresem wiedzy, przysparzał korzyści także produkcyi krajowej. Dziś w braku tych ułatwień niemożliwem jest dla ubogiego rzemieślnika dostanie się za granicę celem wzbogacenia swej wiedzy i poznania ulepszeń przez postęp stworzonych. — Podnosząc projekt utworzenia stypendyów dla rzemieślników komitet wystawy krajowej chce bodaj w części zaradzić złemu i umożliwić zdolnym rzemieślnikom kształcenie się za granicą.

Z uwagi na niezaprzeczone korzyści, jakie produkcya krajowa odniesie z wysełania zdolnych przemysłowców i rzemieślników za granicę dla dalszego kształcenia się w obranym zawodzie, z uwagi na znaczną ofiarę komitetu wystawowego na cel powyższy, wreszcie z uwagi na tę okoliczność, że Wysoki Sejm przeznaczając na cele wystawy krajowej dwie subwencye w łącznej kwocie 11.000 zł. a. w. miał na celu przyczynienie się do podźwignięcia krajowego przemysłu i rękodzielnictwa — Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem:

I. przeznacza kwotę 11.000 zł., przyznaną jako subwencyę zwrotną uchwałami z dnia 26. Kwietnia 1876 i z dnia 24. Sierpnia 1877 komitetowi wystawy krajowej rolniczo — przemysłowej z r. 1877, na utworzenie fundacyi stypendyjnej dla rzemieślników i przemysłowców krajowych, którzy zawodowo już w kraju wykształceni, wiedzę swą i naukę za granicą uzupełnić pragną;

II. przyjmuje ofiarowany na ten cel przez komitet wystawy z nadwyżki dochodów dodatek w kwocie 3.000 zł.; i

III. poleca Wydziałowi krajowemu ułożenie aktu fundacyjnego i wprowadzenie w życie fundacyi tej pod nazwą: „Fundacya wystawy krajowej, rolniczej i przemysłowej we Lwowie z r. 1877.“

Z Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 30. Sierpnia 1878.

Marszałek krajowy
Ludwik hr. Wodzicki wr.

Sprawozdawca
Dr. Józef Wereszczyński wr.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat do L. W. kr. 38.684/1878.

ODPIS

pisma Rady Wydziału krajowego z dnia 5. Października 1877 L. 32076/77 do J. E. Włodzimierza Hr. Dzieduszyckiego.

Szczęśliwe doprowadzenie do skutku powszechnej wystawy krajowej pomimo niesprzyjających stosunków politycznych i klęsk ekonomicznych, kraj zawdzięcza gorliwości, niezmordowanej pracy i poświęceniu Waszej Ekscelencyi i tych wszystkich, którzy w spełnieniu wspólnego zadania z taką gotowością i tak dzielnie obok niego stanęli.

Jeżeli przed otwarciem wystawy były zdania rozmaite i sądzono, że warunki chwili obecnej zbyt są dla wystawy niekorzystne, że należy ją odłożyć do czasów spokojniejszych a przez to dla dzieła pokoju bardziej odpowiednich, Wasza Ekscelencya stałeś niezachwianie przy pierwotnem postanowieniu.

Wytrwałość ta wynagrodzoną została, skutek przewyższył oczekiwania, dziś nikt już wątpić nie może, że wystawa krajowa powszechna nie tylko się świetnie powiodła, ale że jest dziełem kraju i przyszłości naszej ze wszech miar pożytecznem.

Stanowić ona będzie punkt wyjścia do działania na polu ekonomicznem, opartem na dokładniejszej, niż było dotąd znajomości stosunków i potrzeb kraju, wskaże wiele dróg nowych i nowych poglądów a przedewszystkiem ochroni od upadku na duchu i zwątpienia, które ze szkodą sprawy krajowej wiele umysłów ogarniać zaczynało.

Obraz, jaki przedstawia wystawa krajowa, stosunków naszych na polu ekonomicznem, wzbudzić musi to przekonanie, że jeżeli na niejednem jeszcze nam zbywa i wiele niedostaje, w każdym razie posiadamy warunki rozwoju i postępu, a przekonanie to będzie zachętą i dźwignią dla usiłowań naszych w przyszłości.

Znakomitą zasługą komitetu a przedewszystkiem niezmordowanej usilności Waszej Ekscelencyi było utworzenie działu przemysłu ludowego, wskazanie ważnego źródła tego rozwoju ekonomicznego a zarazem środka uszlachetnienia i podniesienia moralnego przez pracę ludu naszego.

Myśl ta raz podniesiona, podjętą będzie tak przez organa do tego powołane jak i przez ludzi dobrej woli, a w przyszłości przyczyni się niewątpliwie do usunięcia tych klęsk głodowych, które w ludności wyłącznie tylko rolnictwem zajętej, przy każdym roku nieurodzajnym perjodycznie pojawiać się muszą.

Wydział krajowy łącząc głos swój z głosem ogółu, poczytuje sobie za obowiązek wyrazić Waszej Ekscelencyi wdzięczność za podjęte trudy i uznania za tak szczytnie spełniony względem kraju obowiązek, oraz uprasza, abyś zechciał także być tłumaczem tych uczuć względem Wiceprezesów, Członków komitetu, Dyrektora wystawy, Jego Zastępcy i tych wszystkich, których pracy i poświęceniu kraj wystawę ma do zawdzięczenia.

D. j. w.